

GORENJEJC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne odira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši števil. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

**Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne**

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znatna popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošilja naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Novi občinski zastopi.

Tekom zadnjih mesecev so se do malega po vseh občinah na Kranjskem dovršile občinske volitve. Marsikje so bile burne, saj navadno nobene volitve ne gredo tako v živo, kakor volitve v občinske odbore, ker se tu gre za najožjo domačo politiko in za može kandidate, ki žive v sredi med volivci, ki jih torej večalimaj dobro poznajo. Če je izobražencu težko, ostati zmeraj pri stvari, da ne bi nikdar zašel v osebnosti, se ne bomo čudili, če pri kmečkih možeh tudi igrajo včasih znatno vlogo zlahte in botrinje, sovraštva in prijateljstva, trmoglavost, častilakomnost, ali pa še celo osebni dobiček. Ali je po raznih zborih zmeraj drugače?

Pri patentiranih parlamentarcih vaška politika nima posebnega kredita, a morda po krivici, saj je ravnotako potrebna in važna, kot katera druga; rečemo tudi lahko, da je politika preprostih mož brez dolgih govoranc večkrat bolj pametna, kot marsikaterega poslanca na cesarskem Dunaju.

In če imamo sedaj po celi deželi nad 6000 „mož“, o katerih samo ime pove, da so cvet našega moštva, se zavedamo, da se tem možem ni poverilo kaj majhnega, ko se jim je izročila skrb za blaginjo številnih občin po deželi. Gotovo je veliko ležeče na tem, kako bodo novi obč. odborniki izvrševali njim odkazano nalogo. Kakor najboljša postava ne reši zaniknega gospodarja, tako bodo tudi vsi naporu dežele in države udarci v vodo za tiste občine, ki ne bodo imele vestnih in pametnih voditeljev.

Omenim le par lastnosti, ki naj dičijo slovenskega občinskega odbornika.

1. Versko mišljenje in življenje po veri je podlaga človeške sreče...

Sicer so po ogromni večini zmagali po kranjskih občinah pristaši S. L. S. Pa samo pristaš S. L. S. se nam zdi premalo. Živa vera v srcu, življenje po zapovedih božjih in ljubezen do sv.

cerkve, to so stvari, katere moramo od občinskih predstojnikov brezpogojno zahtevati. Zakaj pa? Zato, ker bodo možje s takim mišljenjem najza neseljiveje pošteni, dobri občinski odborniki, ki bodo izkušali občinske zadeve voditi po tistem potu, katero je priporočal naš Odrješnik z besedami: „Skrbite najprej za božje kraljestvo!“ V sedanjem času, ko silita verska mlačnost in liberalizem v vse kote naše domovine, moramo to na glas povedati. Z raznimi sredstvi: s posojilnicami, zadrugami, s kmetijsko družbo, s poučnimi tečajji i. t. d. se trudimo ljudstvu pomagati do napredka, a kljub temu uči zemljiška knjiga, da je na zemljiških vedno več vknjiženega dolga. Morda delamo preveč z zunanjimi pomočki, pa v ljudski duši puščamo rane, na katerih hira narod. Bivši avstrijski minister baron Falkenheim je enkrat povedal javno v državni zbornici: „Zakaj je na svetu tako slabo? Zato, ker ne izpolnjujejo ljudje božjih zapovedi!“ Ta mož na visokem mestu je dobro čutil, v kako tesnem stiku je vera z ljudsko blaginjo. Če ljudstvo zgreši višje cilje, ne izgubi samo nebes, ki so vernemu kristjanu prvo politično vprašanje, ampak tudi zemeljsko srečo. — Po občinskem zakonu iz leta 1849. so župan in občinski možje prisegli v cerkvi v pričo vseh občanov; med prisego, ki se lje vršila po posebnem obredu, so poljubili evangeljsko knjigo v znamenje, da bodo varuhi evangeljskih nauk. Prisega v taki slovesni obliki nimamo več; pač pa se dobe tupatam možje, ki hočejo z razširjanjem liberalizma zatreti evangeljske nauke. Marsikje so že tudi naredili izkušnjo, kakšen sad donaja liberalna ljulika. Temu nasproti ostani pribito: pošten občinski odbornik bodi povsod čuvaj krščanskega mišljenja.

2. Smisel za javni blagor... Bodimo odkriti: smisla za kako skupno, socialno delo je med preprostimi možmi še jako malo... Tu je treba premagati še veliko predsodkov in manjka še veliko vzgoje. Sicer je resnica, da kmečki

gospodar vrši najlepše svoj poklic, da ne zapravi grunta, da skrbi za ženo in pripravi h kruhu svoje otroke. Če bi vsi to storili, pa bi bilo veliko doseženega. Vendar imajo občinski odborniki več dolžnosti, kot navadni gospodarji; oni morajo skrbeti in delati tudi za druge. A te dolžnosti občinski možje velikokrat ne čutijo, da, marsikomu kar ne gre v glavo, da bi se za kako skupno zadevo kaj gnal in trudil — on je odbornik za se, ne za druge. Več mu je za čast, kot za delo; zato ne prihaja niti k sejami, posebno če se je izogniti kaki sitnosti — kjer se je treba pokazati, tam je brz zraven. To so človeške slabosti, ki so čisto nasprotno nazorom krščanskega socializma.

3. Več pravičnosti... Ne mislimo tukaj pravičnosti pri gospodarstvu, dasi je tudi v tem pogledu odkril dež. odbor marsikako gnilobo, marveč pravičnost nasproti strankam, nasproti raznim zadevam, ki prihajajo na dnevni red občinskih sej. Zakaj je naše javno življenje splošno tako razrito? Zato, ker ne vladata več resnica in pravica. Kakršnekoli borbe nastanejo v občini, že zavлада v nji politika past in ne politika pravice, recimo: boji med podobčinami, med revnejšimi in premožnejšimi, nasprotstvo radi kake skupne lasti, gozda, pašnika i. t. d.

Za zdaj se ne bomo spuščali v podrobnosti. Opozoriti smo le hoteli na važnost občinske politike in povdariti, da zamorejo občinski odborniki marsikaj dobrega doseči, če so možje na svojem mestu. Naše može poučiti in dvigniti to zavest imata namen županska shoda, ki se bodeta vršila ta teden na Gorenjskem, in sicer dne 20. marca v Loki in dne 21. marca v Kranju, h katerima pa niso povabljeni samo župani, ampak vsi občinski odborniki.

Možje, le skupaj! Pozdravljeni!

PODLISTEK.

Antonu Globočniku pl. Sorodskemu v spomin!

Zapustivši aktivno službo izgine navadno tudi višje stoječi uradnik brez sledu s pozorišča. Penzijska pola mu je — včasih težje, včasih lažje prisluzena — vstopnica v krog pozabljenih. Če odšteješ ožje, osebne znanice, spominjajo se ga dve, tri leta še njegovi neposredni predstojniki in podložniki, za širše občinstvo izgubi takorekoč vsak interes že tisti dan, ko se zapró zadnjikrat uradna vrata za njim. „Bati se ga nimamo več, upati imamo od njega še manj — glejmo torej, da z naslednikom dobro izhajamo!“

Izjeme so redke, tako redke, da zaslužijo pravzaprav že drugo ime. Brez dvojbe pa je spadal med nje mož, čegar spominu veljajo te vrste. Živa priča temu so čisto izvanredni dokazi rešpekt, hvaležnosti in ljubezni, s katerimi je po dobro 27 letnem presledku dne 5. t. m. sprejela Postojna svojega nekdanjega, 2. dne marca umrlega glavarja Antona Globočnika pl. Sorodskega.

Minulo je tudi že skoro 18 let, odkar se je pl. Globočnik preselil iz Ljubljane na Dunaj in ga ni več zapustil. Če se glas zvona, ki je oznamjal domačiji njegovo smrt, kljub temu ni izgubil v šumu naše javnosti, marveč jo združil v ravno tako lepem, kakor redkem soglasju, pripisovati je to sicer v ne mali meri dejstvu, da

je bil pokojnik vse prej, nego samo uradnik. Ustanovnik in prvi predsednik ter častni član našega „Muzejskega društva“, čislán posebno kot poznavavec naše pravne zgodovine — iz njegovega peresa je potekla prva in menda še vedno edina sistematiška študija te vrste „Uebersicht der Verwaltungs- und Rechtsgeschichte des Landes Krain“, — večš numizmatik, bivši državnozbornski zastopnik gorenjskih in notranjskih mest in trgov, izmed katerih mu posebno Kranj dolguje več, nego marsikdo sluti, bil je pl. Globočnik posebej znatno Gregorčičevega: „Dolžan ni samo, kar vleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.“ Njegovo pravo in ono polje pa, kjer je našel ključ v srce ljudstva in kjer bo veljal vedno kot težko dosegljiv uzor, je bila le politiška uprava.

Izgnil je morda strah pred gosposko, nezaupnost, utemeljena v prastarih instinktih in spominih, ki se podedujejo od očeta na sina, je ostala. Globočnik jo je premagal, ker je zvest sin svojega naroda in čuteč ž njim, od prvega dne videl glavno nalogo svojega poklica v povzdigi naroda ter za tem ciljem stremel daleč preko ozkih pisarniških mej z vsemi sredstvi svojega bogatega duha in še bogatejšega srca. Poznal sem Postojce, katerih politiško in svetovno naziranje se ni ravno krilo z njegovim — ko je prišla govorica nanj, so umolknila nasprotstva in reklo se mi je, mogoče z drugimi besedami, a v bistvu in z resnično hvaležnostjo vedno to, kar je zgoraj napisano. Imenujem naj

samo en, četudi njegov največji administrativni čin: odprl je svetu, a vendar ohranil Postojni njeno čudeno jamo.

Prva praktiška šola mu je bila še naša stara absolutistiška uprava. Morebiti ne na njegovo škodo — ni neverjetno, da se je takorekoč verno-mistiški čut odgovornosti, ki je bil poleg pobožnosti, skromnosti in dobrotljivosti glavna poteza njegovega značaja, poglobil ravno vsled tega, ker je v neodgovornosti moči, katero je imel takrat politiški uradnik, moral vedno apelirati na lastno vest kot zadnjega sodnika.

Kot začetnik je bil — če sem prav poučen — nekaj mesecev prideljen tudi okrajnemu predstojništvu v Kranju, kakor so nazivali takrat združeno I. inštanco sodne in upravne oblasti. Že leta 1855. pa je bil prestavljen na Hrvaško, kjer je služboval v Osjeku, Stubici in Čakovcu in še kot mlad mož dosegel za tiste čase in razmere veleugledno stopinjo okrajnega predstojnika. Vrnivši se l. 1861. k deželni vladi v Ljubljano je bil l. 1863. poslan kot okrajni glavar v Postojno. Tam je ostal, dokler ni bil l. 1885. poklican kot vladni svetnik v Ljubljano. S tega mesta je stopil l. 1890. v pokoj in bil povzdignjen v plemski stan. Že l. 1866. je bil odlikovan s Fran Josipovim redom. L. 1894. je prejel za zasluge na znanstvenem polju še veliko zlato medaljo za umetnost in vedo. Značilno zanj pa je bilo, da je pri vseh teh lepih znakih cesarskega priznanja bil in ostal vendarle eden njegovih najdragocenejših in najponosnejših spominov, da se je z

O novi gorenjski železnici.

II.

V seji kranjskega deželnege zbornice dne 22. februarja je poslanec Oton pl. Apfalter imel o novi gorenjski železnici, ki se namerava napraviti iz Polzele na Kamnik—Kranj—Žiri in dalje proti Trstu, nastopni govor:

Visoka zbornica! Akoravno se poročilo, oziroma predlog upravnega odseka ne vjema popolnoma z vsebino nujnega predloga, katerega sem imel čast utemeljiti v zadnji seji, je vendar samoobsebi umevno, da sem se kot govornik za predlog oglasil k besedi. Tudi danes bodem z ozirom na to, da čas naglo poteka, govoril kolikormogoče na kratko. Tako nakratko, kakor zadnjič pač ne bom mogel vsega povedati. Saj se gre za to, da železniški načrt in merito utemeljim, in zato se nadejam, da si pridobim za nekaj trenutkov pozornost visoke zbornice.

Najprej bi rad v kratkih besedah očrtal, kakšne so železnice na Kranjskem, kakršne imamo sedaj na razpolago, in zato naj navedem najprej nekoliko zgodovinskih podatkov.

Zadnji kos južne železnice proti Trstu je bil dodelan l. 1856. Napravili so pa leta 1859. neodpušljivo napako, da so južno železnico prodali neki francoski družbi. Predalec bi me vodilo, ako bi hotel danes o tej trgovsko- in obratno-politični napaki obširneje govoriti. Leta 1869. je bila dodelana gorenjska železnica in sredi 70 tih let je prišla proga Št. Peter—Reka. S tem so pravzaprav našteje vse naše železnice, ki imajo popolno vrednost, ker le te črte so v zvezi z drugim južno-avstrijskim železniškim omrežjem. Nadalje so se zgradile te-le lokalne zagatne železnice: Ljubljana—Kamnik, Dolenjska železnica, Ljubljana—Vrhnik, Kranj—Tržič in l. 1906. se je otvorila kot zadnja, seveda polnovredna proga, bohinska železnica. Daljava vseh železniških prog na Kranjskem znaša 536 km, od teh pripada ničmanj kot 223 km na zagatne železnice! To razmerje je jako neugodno, kajti ni mi treba dokazovati, da so zagatne železnice manj zmožne, da se kaj stori, da imajo tudi manjši gospodarski pomen, ker na enem koncu nimajo zveze z drugimi železnicami.

Celih petdeset let je preteklo, predno se je zgradila druga železnica na Trst, in sicer, kakor sem že omenil, ko sem utemeljeval nujnost predloga: železnica, ki koristi le zapadnemu delu Avstrije, krajem pri bodenskem jezeru in vzhodnemu delu Nemčije. Gospoda moja, pol stoletja je v resnici doba, v kateri napravi narodno-gospodarski razvoj v celih pokrajinah mogočen napredek. Zato, kakor menim, ni brez razloga, če nam pride na misel: pobrigajmo se za to, da dobimo še eno železniško zvezo, ki bi pa šla iz

sredine države do Trsta in na obrežje Jadranskega morja.

Načrt za to železniško zvezo se ni rodil v moji glavi. Ne maram se, gospoda, kinčati s tujimi peresi. Ta načrt je nastal takrat, ko se je leta 1869. začela delati Rudolfova železnica. Takrat, dne 17. maja 1869, se je sestal v Ljubljani odbor, ki je dobil nalogo, poskrbeti za železniško zvezo s Trstom od najbolj pripravne točke Rudolfove železnice. S tem se je hotela napraviti nekaka konkurenčna črta južni železnici, in sicer, dejal bi, iz tega namena, da se vsled te nove proge olajša ljudstvu breme trde tarifne politike južne železnice. Po tedanjem načrtu bi šla železnica iz Trsta na Senožče—Razdrto—Žiri—Škofjo Loko, dalje na Kranj skozi Kokrsko dolino na Jezersko, v Št. Vid na Glini in odtod v Zeltweg.

Od tistega časa — preteklo je 43 let — so se narodno-gospodarske in obratne razmere zelo izpremenile. Tudi železniško omrežje se je v teku teh let jako izpopolnilo. Ko sem bil izvoljen za načelnika posebnega odbora za zgradbo železnice Polzela—Žiri, sem začel študirati ves položaj na podlagi posameznih načrtov. Zdelo se mi je potrebno, da najprej pridem na jasno o tem: kako je z načrti, ki že dosedaj obstoje, kako s topografičnimi razmerami, ki imajo na te načrte jako velik vpliv. Tu mi je prišel v roko oni stari načrt „železnica na Loko“ in ko sem ga natančneje pregledal, sem si moral reči: s tem delom so se vzajemno pečali trgovska in obrtna zbornica kranjska in tržaška in mestni svet tržaški. To delo ne more biti slabo, saj so pri načrtu sodelovali najboljši inženirji, in našel sem nekaj brošur, ki dokazujejo, da je ta načrt dobro premišljen in izvrsten, kar se lahko s številkami dokaže. Seveda bi se moral ta loški načrt, ako bi se vzel za podlago tretje železniške zveze s Trstom, z ozirom na že dovršene železnice izpremeniti. Šla bi ta železnica iz Trsta na Škofjo Loko, kjer bi stopila v gorenjsko ravan, potem bi se pa ne obrnila z ozirom na alpske železnice proti Koroški, ampak bi šla v severo-vzhodni smeri. To me je privedlo do tega, da sem si začrtal progo po gorenjski ravnini dalje skozi Tuhinjsko dolino, kjer se dobi stik s progo Polzela—Spodnji Dravograd—Zeltweg.

Ta načrt ima to posebno prednost, da nam podaja glede na daljavo proge presenetljive rezultate. Prožnih daljav ne morem natanko do zadnjega kilometra navesti, ker podrobni načrti še niso izdelani. Od Polzele na Žiri—Opčino v Trst je okoli 194 km, od Polzele na Žiri—Sv. Lucija v Trst 246 km, tedaj se skrajša proga na Opčino za 52 km. Visoki zbornici postavim pred oči korist te proge, ako se bo vendar enkrat gradila, posebno za Kranjsko. Naj navedem, ako vzamem Kranj kot središče gorenjskih vodnih sil,

daljavo prog od Kranja do Trsta. Od Kranja na Ljubljano po južni železnici je do Trsta 165 km. Od Kranja po železnici na Jesenice—Trst 191 km. Proga od Kranja na Žiri—Opčino—Trst bi pa znašala le okoli 130 km. Te številke dokazujejo, da si ne moremo misliti ugodnejše zveze s Trstom, kakor je železniški načrt, katerega zagovarjam. Vsa proga od Polzele bi znašala z ozirom na to, da se priklopi na Opčini državni železnici, okoli 172 km.

Gospodarska korist tega načrta je, lahko rečeno, očitna. Zakaj mi pa tako zelo na srcu leži, in menim, da smo v tej visoki zbornici vsi ene misli, da naj se izpopolni južnoavstrijsko in zlasti kranjsko železniško omrežje, to vam, gospoda, hočem pojasniti z nekaterimi številkami iz zadnje ljudske štetve. Predzadnja ljudska štetev l. 1900 je dokazala, da se je ljudstvo pomnožilo za 1·82%. Zadnja ljudska štetev je pa pokazala za 3·59% prirastka navzdol. S to številko je dovolj označeno in dokazano, da je kranjski deželi treba pomoči z občevavnimi sredstvi in zlasti z železnicami. Jaz si namreč skoro drugače misliti ne morem, da bi se glede gibanja ljudstva obrnilo na bolje. Jako bi bilo obžalovati, ako bi se v tem oziru ničesar ne doseglo. Tu nimamo samo „bega s kmetov“, ko ljudstvo vre v mesta, govoriti moramo tudi o „begu iz dežele“, ko vidimo, kako se selijo mladi, čvrsti ljudje iz Kranjske na Westfalsko in v Ameriko, kjer jih neusmiljeno izrabljajo. Proti temu „begu iz dežele“ se moramo bojevati z vsemi močmi, ki so nam na razpolago, in nadejam se, da tudi v tem oziru z menoj soglašata visoka zbornica. (Živahno splošno odobravanje.)

Načrt Polzela—Trst se nekako deli v dva dela, namreč Polzela—Žiri in Žiri—Trst; o zadnjem sem že prej nekoliko govoril. Kar se tiče kosa proge Polzela—Žiri, je jasno, da se z železnico po Tuhinjski dolini na Kamnik doseže najkrajša in najcenejša zveza iz Spodnje Štajerske na Gorenjsko, kar bi lahko dokazal iz nabranih podatkov, ki so mi na razpolago. Če se tudi govori o drugih variantah, se vendar pride do rezultata, da je proga Polzela—Kamnik najkrajša, najboljša in najcenejša. Da se pride iz Kamnika po gorenjski ravnini na Kranj in v Škofjo Loko, ni pač nobenih težav; svet je raven kakor miza. Od Škofje Loke naprej nam je mati narava sama pokazala pot, po kateri moramo iti, ako hočemo priti proti jugu, namreč pot skozi Poljansko dolino na Žiri. Ko smo prišli v Žiri, nastopi pač vprašanje: kako pa sedaj naprej, ker zadnji čas načrt Idrija—Sv. Lucija obvlada položaj. Gospoda moja! Dovolite mi, da v tem oziru opozorim na tehnično poročilo, sestavljeno od stavbnega oddelka c. kr. glavnega nadzorništva avstrijskih železnic, ki je bilo svoj čas izdelano za stari načrt „loške proge“. Pri izdelavi tega načrta se je

Vrazom kot slovenski odposlanec udeležil slovenskega kongresa v Pragi l. 1848., čegar dogodkov je bil pričr tudi kot član dunajske akademiske legije.

Doma iz Železnikov, kjer se je rodil l. 1825, v stari ugledni rodbini, prišel je v poznejših letih z nami Gorenjci v ožji stik le še za časa svojega državnozbornskega poslanstva. Rodbinske razmere in morda čut, da stoji v Postojni njegov monumentum aere perennius, omilile so mu to mesto nad vsa druga. Izbral si je Postojno tudi za svoje zadnje počivališče. Kot dobri rojaki prepuščamo ga ji, klanjajoč se njega poslednji volji, brez malenkostne zavisti — zavest pa, da ga je rodila naša Selška dolina in da so ga v prvem domorodnem navdušenju videle vsplamteti naše gore in naše vode — to zadoščenje je naša neprodajna last...

Trajen mu spomin in večni mir njegovi čisti in plemeniti duši!

Savski.

Fr. Ka. Stortaj:

Silka z bohinjskih gora.

Dalje in konec.

Minevali so dnevi, lepi in krasni, polni veselja in planinskega miru. Govedo se je paslo ob obronkih, majarji so veselo ukajoč hodili za njimi, smejali se in šalili. Niti deževno vreme jim ni kalilo planinske radosti. Mlada, vroča kri je živela brezskrbno, skoro lahkomišljeno kar tjavendan, pela in vriskala, da so se glasnoveseli

vriski vrstili drug za drugim. Vsi, vsi, kar je bilo Krsteničarjev so se veselili lepih planin, lepih dni in prostosti. Da, da, brezskrbna mladost!

Španov Bavant pa je zamišljen posedal okoli. Svoje delo je opravljal sicer vestno, pa vendar brez veselja, brez one radosti, ki je prevladovala pri drugih. Ena misel, ki se mu je vrinila v srce, ni hotela iz spomina. Prizadeval si je, da bi jo pregnal, in bi se z delom premotil, a ni mu šla in ni šla iz spomina. Posedal je popoldne, ko je pasel živino in razmišljal, čemu ravno njega moti ta misel, da bi bil lovec. Zakaj so drugi zadovoljni s tem, kar so, zakaj ne on? — Ugibal je in se trudil razvozlati ta čudni pojav svoje notranjosti, pa ni mogel priti do konca. Vedno in vedno isto: kako bi veselo hodil po gorah, ne kot majar, ne pastir — ampak lovec. Lovec, ki bi zalezoval divjačino, ki bi jo opazoval, gledal, čuval in — — —

Vrisk na nasprotni strani ga je predražil iz mučnih misli — — Ne, ne! To ne more biti nikdar, nikoli! Kaj bi pa rekli oče in mati! Edinec je! Španov edini sin, ki bi nekdanj prevzel celo njihovo posestvo, prvo in najboljše v vasi. — In vendar! Kaj njemu posestvo, kaj njemu ta bogata rodna gruda! Mučila in trla ga bo celo življenje. Svoj znoj, svojo mladost, svojo radost bo pustil v njej. — In kaj potem? — Truden, izmučen, izmozgan bo končal svoje življenje. Rodna gruda mu bo strla moč, izsrkala iz njega zadnjo življenjsko silo in ga pokopala uničenega in srtega pod svojo težo... In samo zaradi

tega naj žrtvuje svoje edino veselje in radost? Ne! — Naj bo, kar hoče! — — —

Bavant je vstal in odhajal proti Prevalu za kravami. Zdelo se mu je, da je prišel sam s seboj do konca, do cilja. Nekako lahko, vedro in mirno mu je postalo okoli srca in zavriskal je glasno, skoro izzivajoče. Samoten jek se mu je odzval od vrhov, žalostno, ječe, kakor zadnji udar ubitega zvona v zvoniku. A sam tega ni opazil. Izgubil se je za rušjem — ž njim vred pa je stopala strast, velika, mogočna in uničujoča...

Nekaj dni pozneje so majarji nosili sir v dolino. Španov Bavant je bil tudi med njimi. Počasi in previdno so stopali po strmi poti iz Krstenice v Log. Vmes pa so se pogovarjali o tem in onem. Včasih resno, včasih šalivo, včasih zbadljivo. Polagoma je prišel pogovor tudi na lov — na tatinski lov. Košmrljev Anton je ravno pripovedoval o znanem tatinskem lovcu, ki je pretečeni teden prinesel kar dvoje divjih koz iz Krme ter vsled tega že tri dni boleha na križu in ne more kar nič vstati iz postelje.

Dvoje divjih koz — je zašumelo Španovemu po ušesih. Kakšna sreča! Kakšna predrznost! Celo v Krmo je šel ponje! — To je drznost, to je sila, to je nekaj junaškega! Kaj so ti fantje, ki presedajo po gostilnah cele noči in se navsezadnje še stepo za prazen nič! Ali je to pogum? Fantovaka korajža, če tega ali onega suneš z nožem v hrbet, ko te nihče ne vidi? — Ne! — Pogum se pokaže res v pravi nevarnosti! To ga gledajo vsi in ga skrivaj hvalijo!

takrat upoštevalo tudi to, da naj se „loška proga“, če mogoče, dotakne Vipavske doline in ko pride gori na idrijsko gorsko planoto, privzame Idrijo in potem po Poljanski dolini gre na Loko. Naj mi g. predsednik dovoli, da prečitam dotični del tega poročila: „Poizkus, da bi se ta železnica dotaknila precej velikih krajev Vipava in Idrija, je podal prav neugoden rezultat, ker so prevelike razlike pri višinah pri Razdrtem in Vipavski dolini, potem med to in idrijsko dolino in pri Črnem Vrhu. Vipavska dolina leži pri 15 km oddaljenosti 500 m nižje kot Razdrto in Idrija pri 7 km oddaljenosti 300 m nižje kot Godovič, tako da se ona dva kraja ne moreta zvezati s progo „loške črte“ in da je še celo skoraj neizvedljivo, ko bi se hotelo ta dva kraja s stranskima železnicama zvezati z glavno progo. Naravna pot pa vodi, ker so doline tako ustvarjene, iz teh krajev v Soško dolino.“ Tako pravi omenjeno poročilo in zato mi ni treba govoriti o načrtu svetločuj-skem.

Konec prih.

DOPISI.

Iz Železnikov. Končan je boj za občino Železnike, premagano je liberalno kraljestvo! Liberalni agitatorji so delali noč in dan za žive in mrtve in za gotovo so upali na zmago, pa so le pogoreli. Uboga Gabrielček in Kleč, koliko sta trpela! Pred duri svojih zaslepljenecv so hodili liberalci sedet in ležat, da bi jim jih kdo ne pregovoril. Na dan volitve so pa zbobnali vso armado k Thalerju in Buhovemu Korelnu. Tu so se junaki podprli z golažem, vinom, pivom in žganjem, nabrali si cigaret, cigar in tobaka, potem so pa uredili svoj pogrebni izprevod na volišču. Ta smešno-žalostni izprevod je vodil sam Buhov Korel. Na volišču je nastopil Korel za tiste svoje pristaše, ki so bili kaznovani po §§ 181 in 460, da bi smeli voliti, pa ni nič opravil, ker „postava je postava“. Močno je agitiral za liberalce tudi gospod Jožef s Strojcem po Zalem Logu. En tisoč kron bi bil vreden ta županski stolec, pa ni hotel pokoncu stati. S. L. S. je zmagala s svojimi kandidati v drugem in tretjem volivnem razredu s častno večino. V drugem razredu je bilo naših glasov 48, liberalnih pa 34 in izvoljeni so bili gg: Franc Veber, Franc Grošelj, Janez Šmid in Blaž Logar kot odborniki, za namestnika pa Janez Trojar in Andrej Kosem. V tretjem volivnem razredu so bili izvoljeni za odbornike gg: Jožef Košmelj, Valentin Marčič, Ivan Lotrič in Tomaž Dolenc; za namestnika pa Jernej Starman in Matevž Oblak. — Sedaj pa vprašamo mogočnega Korelna in njegovo milo gospo Jerico, ki je študirala na Rudnem, ali vesta, koliko znaša dolg pri občini za očeta in moža Grogo? Gospa, le naučite se svoje ime podpisati, dotlej pa pustite naše vrle može, dekleta in mladeniče na cesti pri miru! — Soriški učitelj se je dne 11. t. m. v Železnikih pridušal; „Vse bom tožil, če je tako!“ Oče Matijevc mu je pa rekel: „Prav imaš, Jože!“ Tedaj, g. svetnik, le pripravite se, ne bo še počitnic! Za Železniki pride Sorica in njen uz—gojitelj!

Iz Radovljice. (Kam z denarjem?) Letni računski zaključek nove, komaj pred dobrim letom ustanovljene „Kmečke hranilnice in posojilnice“ v Radovljici izkazuje samo za pretečeno leto denarnega prometa: en milijon sedemstotintrinaštisoč kron. Ta poldrugmilijonski promet dovolj jasno izpričuje, koliko zaupanje

vživa nova kmečka hranilnica in posojilnica pri ljudstvu. Ljudje s polnim zaupanjem tu vlagajo svoj denar, ker se jim zelo dobro obrestuje po 4 1/2% od 100 kron, poleg visokih obrestij imajo pa tudi popolno zagotovilo, da je tu njihov denar čisto varno naložen. Denar se posojuje na kmečka posestva, na zemljišča in pa vestnim, dobrim dolžnikom, kateri zelo redno plačujejo svoje obrestu, kakor izpričujejo številke letnega računa. Pri pol milijonu izposojenega denarja je zaostalih obrestij komaj 486 kron, vse drugo je plačano. Obrestna mera na vknjižbo znaša 5 1/4%, na menice po 6%. Dolžnik vrne lahko izposojeni denar ob vsakem času brez vsake odpovedi; na račun se sprejemajo tudi najmanjši zneski, kar je zelo koristno za dolžnike. Dolg se vračuje tudi lahko potom amortizacije. Za trgovce in obrtnike ima vpeljan tudi tekoči račun. Hranilnica ima svojo pisarno v gostilni „Bastel“, l. nadstropje. Uradne ure vsak dan dopoldne in popoldne. Kljub temu, da ima „Kmečka hranilnica“ že sedaj v začetku tako veliko prometa, vendar nikakor ne misli zidati lastne hiše, katera bi se ji v Radovljici gotovo ne obrestovala. Zato je načelstvo odločno proti zidavi lastne hiše.

Iz Radovljice. Mesto Radovljica ima med drugim tudi to posebnost, da ima v svoji sredi dvoje vrste liberalcev: zmerne in nezmerne. V te dve vrsti so se namreč liberalci razdelili, odkar so bili pri občinskih volitvah v Radovljici tepeni in so izgubili vso politično moč in oblast. Zmerni liberalci se vedejo dostojno in povsod radi iščejo stika s somišljeniki S. L. S., drugi pa v zadnjem času izkušajo svoje sovraštvo in škodoželjnost do „klerikalcev“ znesti na gospodarsko polje in bojkotirajo trgovce nasprotne jim stranke ter jim odjedajo odjemavce. Celo politično nevtralni trgovci niso več varni pred njimi. Po mestu se govori, da liberalna žilica najbolj nagaja g. Leopoldu Fürsagerju, trgovcu v Radovljici, kateri posebno čudno zna reklamo delati zase. Ob novem letu je dobil nasproti trgovca iz Kranja g. Savnika, ki ima trgovino z manufakturnim blagom. Savnik je prav soliden trgovec, zato ima mnogo ljudij v svoji prodajalni. Zadnji torek je bil v Radovljici letni semenj. Kar se pojavi med obema prodajavnama znana oseba A. P., ki ljudi odvrča od Savnika z raznimi, celo kaznjivimi besedami in jim kaže proti Fürsagerju, naj gredo tja kupovat. Ko so se domačini zgražali nad to ostudno liberalno reklamo, jim je rekel A. P.: „Za denar jaz vse naredim.“ Kdo ga je najel za denar, nam ni znano. Vemo le toliko, da A. P. stanuje v Fürsagerjevi hiši in da je zanj delal reklamo na kaznjiv način. Somišljeniki S. L. S. naj z ozirom na bojkotno gibanje liberalcev store svojo dolžnost!

Državni zbor. Delo ne gre nikamor naprej, ampak vse dremlje, ker ni trdne večine. Dne 13. t. m. se je končala debata o kartelih skoraj brez uspeha. Vse je zmedeno in Stürgkhovemu kabinetu preti kriza. Pri tem pa socialni demokratje v kalni vodi pridno ribarijo. Draginjska razprava se je končala s samimi resolucijami. O brambni predlogi sta govorila ministrski predsednik in minister za deželno brambo, ki sta dokazovala potrebo, da se preustroji vojska, če nočemo zaostati za drugimi državami.

V Zagrebu so stavkali srednješolski dijaki, ker je bito oblastvo nastopilo proti njihovim kolegom na Sušaku. Napravili so obhod po mestu in se potem mirno razšli. Drugi dan so pa zopet šli v šolo. — Dne 12. t. m. so zopet začeli stavkati srednješolci v Zagrebu. Po mestu je šlo 5000 dijakov, ki so peli „Lepa naša domovino“.

vendar: ločitev je težka. Tupatam so vstrepotali, zamignili, izginili in se zopet prikazali, kakor bi bilo zadnjič, — in potem nikdar več...

Krop v ponvi je vrel. Ognjeni plameni so švigali okoli ponve, objemali jo, pojenjavali, pa zopet vskipevali v moči, kakor bi se jezili. Vmes pa je zašumela tupatam voda v ponvi, kakor bi ji ne bil ljub prevroči, ognjeni objem plamenov...

Spodaj v hlevu je votlo zamukala zvončasta krava. Tako nekam čudno, tako nekam otožno...

A Bavant ni čul tega. Vse srce, vsa njegova razburjena notranjost se je gibala samo okoli puške. — Z mrzlično naglostjo jo je vzel iz nahrbtnika, jo sestavil skupaj in nabil. Odprl je petelina in nastavljal naboj (kapselj). Hotel jo je dvigniti k očem, da bo videl, če zna meriti, a pri tem se je petelin zadel ob miro in se sprožil. — Mogočen pok... Oblit s krvjo se je zgrudil Bavant, zadet v obraz, po ilnatih tleh...

Plamen je objemal ponev in pojemal. Krop je prekipel... Spodaj v hlevu pa je zamukalo prestrašeno govedo, votlo, otožno, srce prodirajoče...

Doma pa sta žalovala in še žalujeta oče in mati za sinom — za edincem, ki ga je ugonobila neukročena strast —

Na vseučiliškem trgu so imeli shod, kjer so se sprejele resolucije. Enako stavkajo dijaki tudi na drugih hrvaških srednjih šolah. Občinstvo z njimi simpatizira in nabira zanje darove.

V Trstu se je vršil dne 10. t. m. v dvorani „Narodnega Doma“ velik protestni shod pod predsedstvom dr. Wilfana proti Italijanom, ki so izrabili porotniško vprašanje v politične svrhe, in vladi, ki je pomagala razveljaviti edino zakonite zadnje porotniške liste.

Stjepan Radić, voditelj hrvaške kmečke stranke, je bil obsojen v Osjeku v štirimesečno težko ječo, češ, da je žalil na nekem shodu kot poslanec okrajnega predstojnika. Ta obsodba je Hrvatse zelo razburila.

Napad na italijanskega kralja. Dne 14. t. m. se je peljal kralj Viktor Emanuel s kraljico v odprtem vozu iz Kvirinala v Pantheon k maši. Pri tej priliki je 21 letni zidar Anton Dalba trikrat ustrelil na kraljevsko dvojico, pa k sreči ni zadel. Pač pa je ena kroglja zadela poveljnika dragonske eskorte majorja Langa in ga nevarno ranila na glavi Dalba je obstal, da je anarhist in da je dobil nalog, kralja umoriti. Napadavca, ki je hotel še streljati, so prišli. Rimsko ljudstvo je silno ogorčeno. Cela zbornica je šla kralju čestitat in izrazit stud nad hudodelstvom.

Amundsena, ki je odkril južni tečaj, zelo slave na Norveškem. Lansko leto meseca februarja se je odpravil z ladjo „Fram“ proti južnemu tečaju z 8 možmi in s 115 psi. Po ledenih pokrajinah se je vozil s sanmi ter je došel dne 14. decembra na južni tečaj. „Fram“ se je že vrnil v Buenos Aires.

Čarikov, ruski poslanik v Carigradu, je odpoklican, ker ni imel srečne roke, da bi bila Rusija dobila za svoje brodovje prosto pot skozi Dardanele. V Petrogradu so sklicali zaradi tega na vojno posvetovanje vse zborne poveljnike, generalni štab in vojaške strokovnjake. Naslednik Čarikovemu bo Hartwig, ruski poslanik v Belemgradu, ali pa Giers.

Rusija. V dumi se je pohvalil ministrski predsednik Kokovcev, da je finačno stanje Rusije zelo ugodno. Dohodki naraščajo in proračun kaže nad tri milijarde, ki se bodo lahko pokrile z dohodki.

Stavka rudarjev. Nemški in belgijski rudarji posnemajo angleške sodruge in popuščajo delo. V Dnisburgu je bil boj med delavci in policijo. V Essenu branijo rdeči stavkarji siloma krščansko-socialnim delavcem, da bi šli v rudnik na delo. Ravno tak boj je tudi v Bochumu med krščansko-socialnimi in rdečimi organizacijami. V Hamburgu imajo parniki velikanske škode, ker ne morejo odpluti vsled pomanjkanja premoga. Ves ta blagoslov prinašajo človeštvu zastopniki rdečega kraljestva.

Novičar.

Volitev v Beli Krajini, ki se je izvršila dne 14. t. m., je bila najbolj ljuta volivna borba, kar smo jih doslej imeli na kmetih v naši deželi. Vse je bilo na nogah, ko sta se kresali katoliška in svobodna misel. Velika podpora liberalcev so na Belokranjskem posebno prihajali iz Amerike. Že pred štirimi leti je proti pl. Šukljeju kandidiral bogati Mazelle, ki je dobil 696 glasov, in Šuklje je zmagal tačas z 924 glasovi. Sedaj je nastopil Mazelle proti Dermastji, katerega so liberalci proglasili za tujca, vendar je zmagal Dermastja s 1344 glasovi, Mazelle je pa propadel s 1113 glasovi. 53 glasov je dobil Mihelčič, ki je tudi pristaš S. L. S. Moč naše stranke je res velika!

Dvoje županskih shodov, oziroma poučnih tečajev, bo ta teden na Gorenjskem, in sicer v sredo v Škofji Loki, v četrtek pa v Kranju („Ljudski Dom“). Pričetek točno ob 9. uri dopoldne. Vodil bo shoda referent za občinske zadeve deželni odbornik dr. Vladislav Pegan s sodelovanjem uradnikov deželnega tajništva. Udeležiti se morajo shodov vsi župani in njihovi namestniki, po možnosti tudi vsi občinski svetovavci in občinski tajniki. Želeti bi bilo, da se shodov udeleže tudi drugi občinski odborniki.

O jugoslovanskem združenju napovedujejo liberalni učitelji v svojem glasilu, da se mora izvesti proti klerikalizmu in preko njega. „Dan“ prinaša članek, v katerem jasno pravi: „Ako se postavi narod na stališče narodnega združenja, kar se bo sčasom zgodilo, bomo imeli boj proti lastnemu klerikalizmu: katolikom, pravoslavnim in muslimanom, ki branijo dogmo, na drugi strani pa ostanjejo napredne stranke, ki bodo proti dogmi. Zato strogo antiklerikalna politika od strani Srbov in Hrvatov v monarhiji in izven nje le pospešuje rešitev tega vprašanja.“ Odtod se vidi, da so naprednjaki odločno proti vsaki pozitivni veri, četudi včasih hinavsko izjavljajo, da jim je vera postranska stvar, ali pa se še celo potegujejo za vero, n. pr. za praznovanje odpravljenih praznikov.

Kranjski liberalni učitelji, katerih skoraj noben praznik ni videti v cerkvi, se hudujejo v svojem glasilu, „Dnevu“, zaradi tega, ker pri nas v nekaterih praznikih ne bo več pod smrtnim grehom zapovedano hoditi v cerkev. Ti učitelji jo utegnejo pobrisati še na Štajersko, in sicer ne zaradi boljših plač, ampak zavoljo tega, ker ondi še ostane zapovedano posvečevanje praznikov, da

Bavant se je zamislil tako, da skoro ni opazil, kdaj je prišel v ravnino. Dozorel pa mu je v srcu trden sklep, da si kupi ob prvi priliki puško in postane lovec, skrit — pa predren, naj bo že, kar hoče — — —

In Bavant si je kupil še tisti dan puško v Podjeljah, s kratkimi cevmi, razdeljivo, da je lahko kopito skril v en rokav, cev pa v drugega. Naložil si je „kešta“ za 14 dni in z nekim ponosom je stopal proti planini. Brema, ki mu je sicer nagajalo, mu ta dan ni delalo težave. Gnalo, da, skoro samo ga je neslo proti Krstenici. Ves znojen in poten je prišel do stanu. Pred sirarno je stal Kovačičev, vesel, zdrav, rdeč, kakor cvetke planinske burje, živih, iskrecih oči in navihanih brk.

„No, Bavant! Ti si jo pa hitro pridrsal. Kam se ti je tako mudilo?“ je nagajivo povprašal.

A Bavant mu ni dal odgovora. Molče je stopal naprej do svojega stanu. Ko je odprl, je vstopil in hitro z zapahom zaprl za sabo. Počasi je odložil nahrbtnik, odložil suktnjo in prižgal ogenj na ognjišču. Zunaj pa se je večerilo. Oblaki nad Bogatinom so zlateli v živordečkastem ognju, objemali razdrte vrhove gora v zadnjem objemu, trepetaje, skoro sami žalostni, da se morajo posloviti od njih, dasiravno za kratek čas, vendar,

bodo mogli tam cerkvi še ljubovati. Z značajem teh „Dinarjev“ se strinja, da od katoliške cerkve zahtevajo prostost, kadar kaj ukazuje, ukazov pa zahtevajo, kadar dovoljuje prostost, samo da nagajajo in hujskajo. Če so pa taki učitelji sposobni katoliško mladino aravno-versko vzgajati, kakor zahteva § 17 našega šolskega zakona, je drugo vprašanje. Žalostno zanimiv je tudi ta-le slučaj, ki osvetljuje sposobnost teh ljudi za vzgojo katoliške mladine. Upravno sodišče je te dni razsodilo, da naj se vzgoji neki deček iz mešana z zakona, kakor velevala državni zakon, v veri očeta, ki je bil katoličan in je zabteval katoliško vzgojo dečka. Luteranska mati je dečka hotela vzgojiti v svoji veri. Glasilo liberalnih učiteljev se je pa za to luteransko mater, ki je v pravdi propadla, potegnilo in je prineslo ta-le ugovor: „Mati se je pritožila na upravno sodišče, ki je prisodilo sedaj devetletnega dečka katolikom. Ali se bodo katoliška nebena na tak način obogatila, je seveda vprašanje. Zdi se nam, da ne more biti v korist verski stvari, ako se hoče na nasilen način predstavljati otroke iz ene vere v drugo. Saj sta obe kristijanski.“ — Ti liberalni „Dinarji“ tedaj ne stavijo luteranske vere samo v isto vrsto s katoliško, ampak jim še hudo de, če se kdo vzgaja v katoliški, ne pa v luteranski veri. Z vso silo treba tedaj na to delati, da se ti prijatelji luterancev ne bodo mogli šopiriti po naših katoliških šolah.

Židovska banda — rdečkarjev duša. Pred kratkim je na Ruskem zalotila policija konferenco splošne židovske delavske zveze za Rusijo. Tu je bil zbran centralni odbor socialne demokracije, ki se je posvetoval, kako bi se delo „bunda“ zopet poživilo. Znano je, da židje kurijo ljudi na Ruskem k uporom in vodijo rdečkarje. Slovenska „Zarja“ z velikim veseljem pozdravlja to židovsko bando na Ruskem, ki obeta, da pojde na „delo“, in pravi, da bo to preporod socialne demokracije v Rusiji. To delo ne bo težko, pripravnega materiala je dovolj, kajti lansko leto so prodali na Ruskem 91 milijonov veder žganja.

Kdo stoji zunaj cerkve? Zadnje nedeljo je imel dr. Lampe v Podzemlju shod. Liberalni kmetje so med mašo ostali zunaj okoli cerkve. Ko je eden izmed naših prišel med nje, so mu rekli: „Vi ste gotovo od S. L. S., tedaj morate iti v cerkev k maši!“ Postopači, katerim cerkev smrdi, so tedaj že precej dobri naprednjaki.

„Narodni dom“ bi radi zidali liberalci v Kranju. Naj ga le zidajo, pa s svojim denarjem! V Crobathovi prodajavnici pa visi nabiravnik, v katerega naj bi se stekali darovi za „Narodni dom“ tudi od naših kmetov in kmetic. S tem bode „Francelj“ odpodil tiste obiskovavce svoje prodajavnice, ki niso liberalci.

Novice s kranjske gimnazije. Umrl je v ljubljanski bolnišnici za vnetjem slepiča petošolec Josip Demšar, doma iz Železnikov. — Šestošolec Metod Pirc je šel na „Farovško loko“ ptiče streljat. Ker ni vedel, da mu je tovariš puško nabasal, je nameril proti sedmošolcu Zoretu ter sprožil in kroglja mu je obitčala v čeljusti. Napačno je le to, da se ob tej nezgodi mladi lovec še okoli baha, kakor da bi bil izvršil junaško delo.

Prememba posesti. Krišperjevo posestvo v Sp. Tenetišah so pokupili dne 10. marca domačini Jan. Študen, Jož. Toporiš in Aleš Švegelj za 8000 kron.

Nekaj za trgovce in obrtnike. Leta in leta je liberalna stranka bevskala nad S. L. S., ker je bila ta nekdanj ustanovila nekaj konsumnih društev. Še sedaj, ko je S. L. S. konsumna društva opustila, Sokolič in komiji vedno trdijo, da je treba S. L. S. uničiti, ker je nasprotna interesom trgovcev kot ustanoviteljica konsumnih društev. Sedanjim zaveznikom liberalcev, namreč rdečkarjem, je pa vse dovoljeno, ne le norčevati se iz narodnosti, ampak ustanavljati tudi konsumna društva. Te dni je „Zarja“ poročala, da v mnogih rudarskih krajih na Angleškem sploh ni več nobenega trgovca in obrtnika, ker edino-le konsumna društva s svojimi prodajavnami zalagajo vse prebivavce. Rdeči list pravi: „Čemu trgovcem in kramarjem nositi dobičke in jih bogatiti? Čemu pomagati posredovavni trgovini do bogastva? Slovenski delavci naj imajo svoje oči odprte in naj se povsod oklepajo svoje lastne koristi — konsumnih društev.“ Ko bi kak list S. L. S. kaj takega zapisal, bi naprednjaki njegovega urednika kamenjali. Svojim rdečim zaveznikom-konsumarjem — pa pošiljajo naprednjaki pozdrave in bratske poljube.

Blejski grad je za 600.000 kron kupil konzorcij s pomočjo Anglobanke. Ob jezeru se napravi velik hotel in kopališko podjetje. Slovenci smo zopet za en korak zadaj, če bo to res.

V Naklem se bo jutri pričel sv. misijon, ki bo trajal en teden.

Deželna banka v Ljubljani je začela čvrsto delovati in bo v veliko korist prebivavstvu dežele Kranjske. Opozarjamo na inserat v današnjem listu.

Sattnerjev oratorij „Assumptio“. Ta teden je odušno občinstvo že dvakrat napolnilo do zadnjega kottička veliko dvorano v „Unionu“ v Ljubljani, ko je „Glasbena Matica“ proizvajala krasno skladbo č. g. patra Hugolina Sattnerja.

Ljubljanski časniki vseh strank ne morejo prehlaviti sijajnega uspeha teh koncertov. Navzočih je bilo poleg drugih dostojanstvenikov tudi pet škofov in prvi slovenski umetniki na glasbenem polju. Skladatelj je dobil med velikanskimi ovacijami priznanje izrednih zaslug več vencev. Značilno je, da se „Franciscus pauper et humilis“ tako visoko dvigne v umetnosti ob času, ko vse naprednjaštvo zaničuje menihe. Ponovil se bo ta koncert zopet jutri popoldne ob 1/2 5. uri.

Hranilnica in posojilnica v Kranju je dokončala svoje peto upravno leto. Iz računskega zaključka posnamemo, da je hranilnica štela ob sklepu leta 816 članov, imela denarnega prometa 3.169.933,66 K, vrednost hranilnih vlog je znašala 1.292.881,30 K, imela pri Zvezi naloženega denarja 142.967,14 K; posojila so znašala 904.184,34 K, čisti dobiček 5065,94 K. Hranilnica je član Zadrugne zveze v Ljubljani, ki jo postavno nadzoruje. Svoje prostore ima v Ljudskem domu in uraduje vsak delavnik dopoldne. — Če vpoštevamo, da so v mestu trije denarni zavodi in več hranilnic v okolici, dalje, da so bile slabe letine in denarne krize, moramo priznati, da se ta naš zavod prav lepo razvija in stalno napreduje. Najtopleje priporočamo to hranilnico somišljenikom v mestu in okolici. (Več v inseratnem delu.)

V Novem Mestu se bode v ponedeljek, dne 18. t. m. zasadila prva lopata za zgradbo belokranjske železnice z veliko slavnostjo. Navzoči bodo pri tej slavnosti zastopniki deželne vlade, dežele in občin; pričakujejo pa tudi železniškega ministra barona Foersterja.

Prekrasni umetniški razglednici „Slovenske Straže“ za Veliko noč izideta v soboto 23. t. m. Naročila na pisarno „Slovenske Straže“.

Godovi prihodnjega tedna. Nedelja (17.) sv. Jodet, dev.; ponedeljek (18.) sv. Ciril Jer. in sv. Edvard; torek (19.) sv. Jožef; sredo (20.) sv. Feliks in tov.; četrtek (21.) sv. Benedikt, opat; petek (22.) sv. Benvenut, šk.; sobota (23.) sv. Viktorijan.

Sejmi prih. tedna na Gorenjskem. V ponedeljek v Mengšu in v Loki. V sredo v Moravčah. V soboto v Trziču.

Na tedenski semenj v Kranju dne 11. t. m. je bilo prignanih: 124 glav domače govede (za mesarja 35), 6 telet, 18 glav bosenske govede, hrvaške govede 0 in 12 domačih prašičev ter 5 domačih koz. Cena za kilogram žive teže: za pitane vole 94 h, za srednje pitane vole 86 do 88 h, za nepitane 80 do 84 h, za bosensko goved 80 h; za teleta 1 K 0 h, za pitane prašiče 1 K 28 h. — Za 100 kg pšenice 22 K 50; rž 21 K, ječmen 20 K, oves 20 K, koruza 21 do 24 K, ajda 24 do 30 K, proso 21 K, krompir 9 K, fižol (rdeč) 40 K, koks 42 K, detelja 180 K, slanina kg 1,80 do 1,90 K; drva (trda) 18 K; drva (mehka) 10 K; maslo 2,80 K, jajca 6 v, seno 8 K, pšenična moka 36 K, kaša 32 v; ješpren 32 v.

* * *

Svinja je umorila pretečeno soboto na Bojancih pri Črnomlju 3 leta starega otroka, ki je ležal v zibelci. Svinja, ki je prišla v hišo, je otroka grdo raztrgala.

Zrakoplovna nezgoda. Na letališču v Etampesu na Francoskem je 18 letna letalna učenka Benard padla z zrakoplovom vred iz višine 30 m na tla in je na mestu obležala mrtva.

Železniška nesreča se je pripetila dne 13. t. m. pri Krakovu, kjer sta trčila skupaj dva vlaka. Mrtvih je 10 oseb in okoli 50 ranjenih. Mrtva sta tudi oba strojevodja.

Vlom v svetnikov grob. Nesramni tatovi so vlomili v stolno cerkev v Pizi in odprli grobnico, v kateri je ležal mestni patron sv. Ranieri. Vzdignili so svetnikovo truplo iz grobnice, ga položili na altar, ukradli mu zlato krono, škofovski prstan, zlat pas in razne dragocenosti. Truplo svetnikovo so pustili nepoškodovano. Iz tabernaklja so pa odnesli tatovi sreberno pozlačen ciborij.

Papežev dekret o reformi bogoslovnih študij je menda židovsko-liberalna rasa, s katero so bili pa naši liberalci prav zadovoljni. „Osservatore Romano“ naznanja, da o takem dekretu v Vatikanu ne vedo ničesar.

V Južni Španiji je bila zadnji čas strahotna povodenj. Nadškof v Seville je več dni dajal hrano 3200 mestnim revežem, ki so trpeli pomanjkanje vsled povodnji. Sveti oče Pij X. je poslal znatno denarno vsoto ponesrečencem v pomoč. V poslanski zbornici v Madridu se je pretekli teden sklenilo, da se Španija zahvali Svetemu očetu za velikodušni dar.

DRUŠTVA.

V „Ljudskem Domu“ v Kranju bo jutri zvečer ob 1/2 8. uri predaval g. prof. Fr. Komatar o Napoleonu; kazale se bodo barvane skioptične slike. To predavanje je v zvezi z igro „Naša kri“, ki se bo uprizorila drugo nedeljo zvečer in ponovila v ponedeljek popoldne.

Obrtna zadruga gostilničarjev v Kranju je imela dne 19. febr. t. l. ustanovni zbor, na katerem so bili izvoljeni v odbor naslednji gospodje:

predsednikom: Franc Kuratt v Kranju, podpredsednikom: Ivan Gašperlija v Šenčurju, odbornikom Peter Kobal in Franc Pogačnik v Kranju, Franc Šušteršič na Klancu, Ivan Papler v Bésnici, Franc Rozman v Mavčičah, Mihael Velkavrh, Preddvorom. Jakob Šter na Visokem, Primož Žerovnik v Voklem, Jožef Oblak v Zapogah in Matevž Kemz v Gerkljah; namestnikom: Franc Pajer in Ivan Sušnik v Kranju, Ivan Ahlin v Cerkljah, Janez Noyak na Prebačevem in Jurij Povšnar v Kokri. — V zadnji seji se je izvolil tajnikom Ivan Sušnik in blagajnikom Franc Pogačnik.

Družinski večer slovenskega glasbenega društva „Ljubljana“. Prihodnji torek, 19. t. m., ob 8. uri zvečer se bo vršil v veliki dvorani „Uniona“ družinski večer „Ljubljane“. Sodelovali bodo: celotni orkester „Slovenske Filharmonije“ pod vodstvom g. Talicha, operna pevka na mestnem gledališču v Poznanju gdčna. Mariči Peršlova in društvena zbor, ki nastopita z novimi Gojmir Krekovimi in Adamičevimi skladbami. Vabimo Gorenjce, da pohite ta večer v Ljubljano v prijazno družbo.

Obrtna zadruga na Bledu, ki je imela dne 3. t. m. svoj občni zbor, prav živahno deluje, o čemer bomo še poročali. Članov ima zadruga na Bledu 123, v Gorjah 76, na Bohinjski Bistrici 72, v Srednji Vasi 56, v Ribnem 34, skupaj 361.

V Mekinjah bode Kat. sl. izobr. društvo jutri popoldne ob 1/2 4 predstavljalo zgodovinsko igro: V znamenju križa.

Novije vesti.

Protestno skupščino proti dogodkom na Hrvaškem so hoteli napraviti v Ljubljani, pa ji je vlada prepovedala. Škoda! Bi bili vsaj videla če bi bila ta skupščina tudi hrvaška, ali samo „protiklerikalna“.

Anarhisti se branijo napadavca Dalbe. Ker je kralja slabo zadel, pravijo, da je napravil neumnost. Ranjeni Lang je bil rojen Tržačan.

Za evharistični shod se delajo na Dunaju velike priprave. Kardinal Nagl je bil včeraj pri cesarju. Pred cesarsko palačo bo sv. maša pod milim nebom. V pripravljenem odboru so vse nadvojvodinje. Židje in liberalci škripljejo z zobmi.

Italijansko-turška vojska. Pri Benghassiju je bila, kakor poročajo italijanski viri, dne 12. t. m. huda bitka, v kateri so Turki izgubili 1000 mož, Italijani pa okoli 100. To zmago so si Italijani izmislili. Turki trdijo, da so dne 6. t. m. Italijane pri Fojatu nabili. Poročilo, da so italijanske ladje že napadle Solun, se ne potrjuje.

Razglas.

Podružnica slov. trgovskega društva „Merkur“ v Kranju naznanja, da so sklenili trgovci in denarni zavodi v Kranju, da se praznujejo vsi prazniki kot dosedaj in ostanejo toraj trgovine, trgovske pisarne in denarni zavodi ves dan zaprti.

135

ODBOR.

Proda se dobro ohranjena, pred kratkim prenovljena dvovprezna

129

kočija

ki se lahko ogleda pri Zorcu v Kranju.

Prisilna uprava graščine Kokra proda

300 centov najboljšega sena, veliko zalogo bukovega in :: smrekovega oglja kakor tudi lepo število kož od srn, lisic in jazbecov.

131

Prisilna uprava Kokra.

Ravnokar došla sveža in suha, namočena

polenovka (štokš)

134 2-1

in k tej pripadajoče olje se dobi vedno in v vsaki množini pri firmi

J. Kušlan v Kranju.

Za smeh in kratek čas.

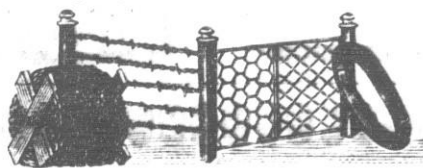
Pohlevna prošnjaja. Učenec mojstru, ki ga hoče radi latvime spoditi: „Oh, gospod mojster, obdržite me vsaj toliko časa še, da bom zopet kaj ukradel!“

V šoli. Učitelj: „Zanček, le priden bodi — kaj se naučiš, tega ti ne more nihče vzeti!“ — Znanček: „Če se nič ne učim, mi tudi ne more nihče nič vzeti!“

V zaporu. Nadzornik: „Zakaj ste zaprt?“ — Jetnik: „Zato, ker sem imel prav neumnega zagovornika!“

Trgovina z železnino Podružnica Frane Dolezn v Kranju

priporoča svojo veliko zalogo mnogovrstne železnine, travverz, šin, zelo sanesilivega dalmatinskega portland-cementa, železnih pocinkanih cevi ter vse potrebščine za stavbo, vodovode l. t. d. po jako nizkih cenah. 133 1

Stebre za ograje iz starih kovanih cevi. (Zelo lične in ceneje kot les.)

SANG-HO JEE

En izvrstna in radi nje izdatnosti zelo uporabna in cena čajeva primes je tedaj posebno pripravna za vsakdanje uživanje. 125 g. — Zavoj K 1:50 (pol kile — zavoj K 5:80) pri Z. Kranjcu v Kranju.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. Edward Globočnik
okrožni zdravnik in zobozdravnik
in
Franc Holzhaecker
koncesionirani zobotehnik

V KRANJU

v Hlebševi hiši, nasproti rotovžu, je slavnemu občinstvu vsak delaval dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne izven velikih praznikov na razpolago.

Poslano.

Preteklo leto smo napravili v Zgornjem Brniku pri Kranju vodovod v obsegu približno 1500 metrov. Cevi in potrebni material dobavila nam je po nizkih cenah občeznana tvrdka in edini založnik svetovnih kosilnih strojev „Deering“ Fr. Stupica v Ljubljani. Čutimo se torej dolžni izraziti omenjeni tvrdki tem potom za točno in kulantno postrežbo vse priznanje.

Obenem pa priporočamo vsem onim, ki nameravajo napraviti vodovode ali nabaviti karkoli v železniško stroko spadajočega, da se obmejo zaupno na označeno tvrdko. 126 8-1

Zg. Brnik pri Kranju, dne 3. februarja 1912.

Zorman in drugi.

Prednaznanilo.

Podpisaneč bljudni barozasjam slavnostni činstva v mestu in okoliči, da pričnem izrbe

zidarsko obrt.

Ker sem napravil pri c. br. deželni vlad Ljubljani izpit za zidarskega mojstra, se priporočam za vsa v to stroko spadajoča dela, posebi za izdelovanje načrtov, proračunov, projektov za zgradbo najrazličnejših stavb po zimehi ce

Za obila naročila se priporoča 130 5-

obl. izprašani zidaraki mojster

Josip Zmet, Kranj 37.

Priporoča se

112 13-3 trgovina

delikates in špecerije :: ter deželni pridelkov :

Kavarna in zajutrkovalnica, kjer se do bivažo izven različnih specija litet tudi dobra fina vina in izvrstno pivo

Zdravko Krajnc, Kranj, „Zvezda“.

Otrokom najboljše!

To je in ostane:

Kathreinerjeva

Kneippova

sladna kava.

Kathreinerjeva krepi male in povzročuje, da mleko srija, kjer bi se samo spiralo.

Kathreinerjeva
prinesa moč v hišo

Poslano.*)

Gospod Rajmund Potuček misli, da bo vedno tako, kakor je bilo dosedaj, da se bo iz ljudi norčeval in delal, kakor je sam hotel. Zategadelj naj si svoje svarilo ohrani samemu sebi. Toliko letanja še ni napravil v Kranju, kakor sedaj. Okrog pripoveduje, da podpisani ne bo dolgo delal, a on hoče dlje časa živeti kakor jaz. To-liko v pojasnilo g. Potučku!

Vsem, ki hočejo biti v dimnikarskem obrtu dobro, hitro in ceno postreženi, naj se obrnejo na

Frano Bedina, dimnikarski mojster
Kranj št. 151. 127

*) Za vsebino je uredništvo odgovorno le toliko, v kolikor zahteva zakon.

Pri meni se tudi najceneje dobijo vsi poljedelski stroji in najboljše mlinci, stroji za kolarje, mizarje, kovače in ključavnice ter najboljše šivalni stroji po zelo niskih cenah. ... Jako ugodni plačilni pogoji se dobijo.

Najcenejša moč.

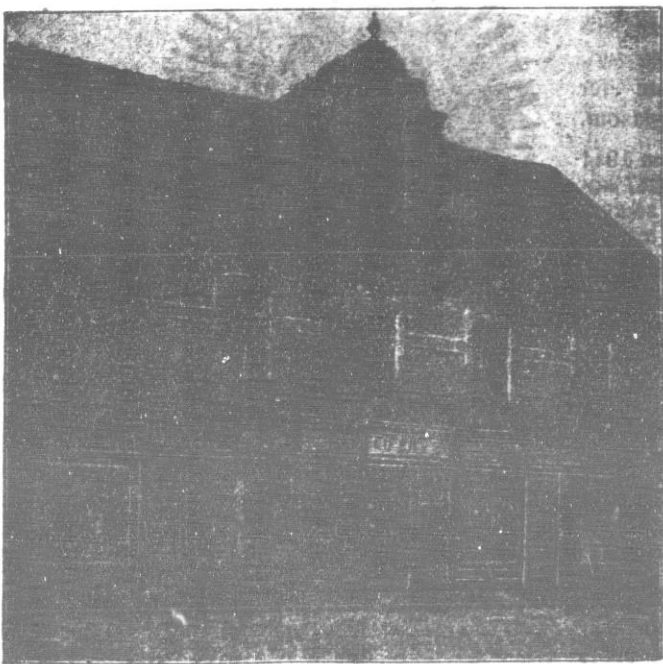
Kmetje! Mlinarji! Kolarji! Mizarji! Ključavničarji!

Napravite takoj Astro-Boston bencin motor, prihranite si drugih delavskih moči in veliko jeze! Naprava takega motorja z motažo vred stane samo K 1000 in so stroški za eno konjsko moč samo pet do šest vinarjev.

Kmetje! proč z gepeljni, živina pri njih veliko trpi in so stroški nasproti z motorjem desetkrat višji, z motorjem vsak lahko sam slamo reže, miati, drva žaga in melje.

Ti neprekosljivi motorji se dobivajo edino le pri

FRAN ZEMAN :: LJUBLJANA
Dunajska cesta „pri Figoveu“ 25

Pomladansko in letno blago!

Obleke za moške in ženske, za odrasle in otroke, površnike, haveloke, pelerine, ženske jopice, plašče, razno perilo in spleh vse v manufakturno, modno in konfekcijsko stroko spadajoče predmete priporoča po zelo nizki ceni 123 2

J. Pfeifer
manufakturna, modna in konfekcijska trgovina pri „FAJFARIJU“ v KRANJU.

Kranjska deželna banka v Ljubljani v deželni dvorcu v Gosposki ulici 2.

Obrestaje hranilne vloge po **4 1/4 %**
brez vsakega odbitka. Obresti se pripisujejo glavni polletno. Vloge v tekočem, giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posejila občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim zastopom v **4 1/2 %** komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posejila v zastavnih listih po **4 1/2 %**

Ekomptuje montne denarnih zavodov in daje lombardna posejila. Prodaja factus pupilarne varne Komunalne zadolžnice in zastavne liste.

Banka je pupilarno varen zavod jer jamči zanjo dežela Kranjska. Uradne ure za stranko vsak delavnik od pol 9. ure dopoldne do 1. ure popoldne.

Manufakturno trgovino

gđc. Pavle Babič
v Kranju, glavni trg št. 186

je prevzela podpisana in se priporoča slavnemu občinstvu mesta in okolice.

Dobiva se tu izdelovljena obleka za moške, ženske in otroke, pelerine, perile, ovratniki, kravate, predpasniki, moderci, kr sira oprava in raznebarvni trakovi.

Nadalje je tu velika zaloga vsakovrstnih nagrobnih veljev, šopkov in cvetlic za cerkvene potrebe, birme, mrliče in za poroke.

Dobivajo se tukaj tudi raznovrstni glavnik, kroyala, krtače, čopiči in omela domačega izdelka.

Postreže se točno in po najnižji ceni.

Uršula Anzelc.

82/13-10

Martinova cesta 20
Postajališče električne ceste

R. Lang

Martinova cesta 20
železnice pri šentpeterski cerkvi, 73 52-39

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vsah cenah. Ogledala, slike v vsah velikostih.

Popolna oprava za vile. Špeciiliteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

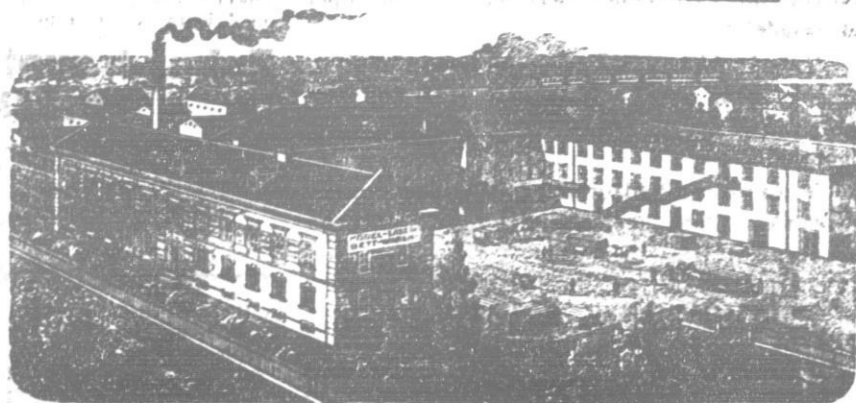
Modroci iz žilnatoga omražja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spaino sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, obo garniture.

Za sobe; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, ob-šalnik, miza, sten-sko ogledalo.

Špeciiliteta v no-vestnih balah. Vu-likli prostori, pri-tlično in v i. nad-štopju. Čudovito poseni za hotela, vile in za letovišča 62 gld.

Najboljše strešno krilo je „ETERNIT“

po priznanju civilnih in državnih oblastvenih veščakov. Pri nakupovanju je paziti na to, da ima vsaka plošča vtisnjeno besedo „ETERNIT“, ker plošče, ki so navidezno Eternitu podobne, a nosijo drugo ali spleh nikako ime, so manjvredne. Tako n. pr. ne zamenjajte „Eternita“ z „Zenitom“. Državna poslopja se krije le z „Eternitom“. Mnoga priznanja o trpežnosti eternita so vsakomur na razpolago. Samoprodaja za kranjski in tržiški sodni okraj pri

Peter Majdič „Merkur“, Kranj.

Proračune in cenike se pošilja brezplačno.

4 111

Zvonolivarna Max Samassa v Ljubljani

119 44-3

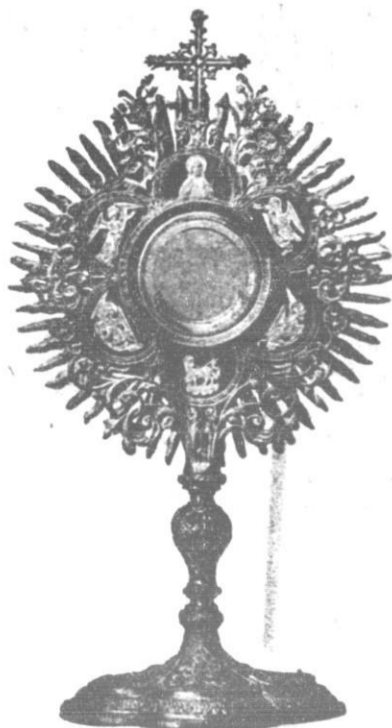

se priporoča za vli-vanje zvonov za zvo-nike z ubranim ter milodonečim glasom.

Do konca leta 1911 je razposlala 6887 ko-madov zvonov za zvo-nike v skupni teži od 2,674.508 kg.

Cerkveni svečniki in visoke svetilke (lustre), kanonske table v odgovar-jajoči izdelavi od težko lite meči in zelo trpežne snovi.

Proračuni in ilustrirani ceniki na zahtevanje brez-plačno in poštnine prosto.

Filip Tratnik

špecialist v izdelovanju cerkvenega orodja in posode

Ljubljana, Poljanska cesta števil. 10

se priporoča prečastiti duhovščini in slavnim cerkvenim predstojništvom za vsa naročila in v pasarsko obrt spada-joča dela. Prenavljam vse stare cerkvene posode in orodja, jih pozlatim, po-srebrim, poniklam i. t. d. :: Za vsako delo jamčim. :: Najfinejša izvršitev in nizke cene.

132 42-1

(Obenem pripomnim, da nisem v nikaki zvezi s firmo Leopold Tratnik.)

Denarni promet do 31. XII. 1911 nad 10 milijonov kron.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Stanje hranilnih vlog nad 1,300.000 kron.

Hranilnica in posojilnica v Kranju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne ter jih obrestuje po

4 1/2% štiriinpol odstotka.

116 3

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. Sprejema vloge na tekoči račun. Posojila na vknjižbo po 5%, na osebni kredit po 5 1/2%.

Hranilnica ima prostore v „Ljudskem domu“ poleg župne cerkve v Kranju. Uraduje od 9. do 12. ure dopoldne.